

อุบัติการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการ ฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า

สุเมธ สุทธิประการ
รพ. สมเด็จพระพุทธเลิศหล้า

ABSTRACT :

Suddhiprakarn S. The Incidence of Anti HIV Positive Among Pregnant Women at ANC Clinic Somdetphraphutthalertla Hospital. (Region 7 Medical Journal 1997 ; 1 : 23-30).

Department of Obstetric and Gynecology, Somdetphraphutthalertla Hospital, Samuthsongkram, Thailand.

From November 1995 to October 1996, pregnant women with anti HIV positive who attended the antenatal care clinic at Somdetphraphutthalertla hospital were collected. This study was aimed to determine the proportion of HIV infection and factors associated with this infection. There were 39 cases from 2,118 pregnant women (1.84%). The highest infection was in 20 to 25 age group (64.10%). The incidence of primigavida and low educated were 46.15% and 76.92 % respectively. The majority of the HIV infected cases were employees (64.11%) and housewives (25.64%).

Result from this study indicated baseline data for planning to provide good and careful counselling to the HIV infected pregnant women. Early diagnosis will aid in the implementation of antiviral therapy to reduce the risk of maternal-infant HIV transmission.

บทคัดย่อ :

สุเมธ สุทธิประการ. อุบัติการณ์การติดเชื้อเอดส์ในหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า. (วารสารแพทย์เขต 7 2540 ; 1 : 23-30).

กลุ่มงานสูติ - นรีเวชกรรมและวางแผนครอบครัว, รพ. สมเด็จพระพุทธเลิศหล้า, สมุทรสงคราม.

การศึกษาอุบัติการณ์การติดเชื้อเอดส์ และการกระจายตาม อายุ อาชีพ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ ตลอดจนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ในหญิงที่มารับบริการฝากครรภ์ ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2539

จากการศึกษา พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์มีจำนวน 39 ราย ใน 2,118 ราย คิดเป็นอัตรา การติดเชื้อในกลุ่มนี้เท่ากับร้อยละ 1.84 พบมากในหญิงอายุระหว่าง 20 ถึง 25 ปี (ร้อยละ 64.10) ส่วนใหญ่ เป็นหญิงครรภ์แรกและมีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 46.15 และ 76.92 ตามลำดับ อาชีพที่พบมากที่สุดคืออาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 64.11) รองลงมาคืออาชีพแม่บ้าน (ร้อยละ 26.64)

ผลการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ของหญิง ตั้งครรภ์ในจังหวัดสมุทรสงคราม อันเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำทางด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับโรคเอดส์ การติดตามผู้ติดเชื้อ และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหามาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันการกระจายของโรค ในกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ ตลอดจนลดจำนวนทารกที่ติดเชื้อเอดส์จากมารดาต่อไป

บทนำ

สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบันกำลังเป็นที่น่าสะพรึงกลัวอย่างยิ่ง เนื่องจากการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว และเป็นปัญหาสำคัญทั้งทางสาธารณสุขและสังคมของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย การระบาดได้กระจายและลุกลามถึงผู้ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน หญิงวัยเจริญพันธุ์ และบุคลากรในครรภ์ สูงขึ้นเรื่อย ๆ¹ ปัญหาที่ตามมาคือการเพิ่มจำนวนของเด็กถูกทอดทิ้งและเด็กกำพร้า² เพราะฉะนั้นการติดเชื้อเอดส์ในหญิงตั้งครรภ์จึงน่าเป็นห่วงที่สุด เพราะจะบ่อนทำลายสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคม

วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงอุบัติการณ์การติดเชื้อเอดส์ของหญิงตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ซึ่งเคยสุ่มเจาะเลือดในหญิงที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกทุกราย เฉพาะเดือนมิถุนายนและเดือนธันวาคมของทุกปี กองระบาดวิทยาได้รายงานถึงหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ในจังหวัดสมุทรสงครามในเดือนมิถุนายน 2538 พบว่ามีผู้ติดเชื้อเอดส์ถึง 9 รายใน 222 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.05³ จึงได้มีการเจาะเลือดหา anti HIV ในหญิงทุกคนที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าเป็นครั้งแรกอย่างจริงจังโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2538 เป็นต้นมา และได้ศึกษาถึงอัตราการติดเชื้อเอดส์ในหญิงตั้งครรภ์ รวมถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ ในระยะเวลา 1 ปีเต็ม

วัสดุและวิธีการ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยรวบรวมข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์ทุกรายที่มารับบริการฝากครรภ์ครั้งแรก ในคลินิกฝากครรภ์ของโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2538 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2539 มีจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น

2,118 ราย ทุกรายได้รับการเจาะเลือดเพื่อตรวจหา anti HIV โดยวิธี Enzyme linked immunoabsorbant assay (ELISA)^{4,5} ถ้าการตรวจ ELISA ให้ผลบวก จะถูกส่งตรวจเพื่อยืนยันความถูกต้องด้วยวิธี Immuno-fluorescence assay (IFA) หรือวิธี Western blot อีกครั้ง อันเป็นการทดสอบเพื่อเฝ้าติดตามติดต่อโปรตีนเฉพาะแต่ละส่วนของไวรัสเอดส์^{4,5}

หญิงที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกทุกรายจะได้รับการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามถึงข้อมูลส่วนตัว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ พร้อมกับได้รับความรู้และคำแนะนำถึงวิธีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค (pre-counseling) และได้รับการตรวจครรภ์เหมือนหญิงตั้งครรภ์ทั่วไป และได้รับคำแนะนำอีกครั้งหนึ่งหลังจากได้ทราบผลเลือด (post-counseling)

ผลการศึกษา

ในระยะเวลา 1 ปี (1 พ.ย. 38 - 31 ต.ค. 39) หญิงที่มาฝากครรภ์ครั้งแรกและตรวจหา anti HIV จำนวนทั้งสิ้น 2,118 คน พบผลบวก 39 คนคิดเป็นร้อยละ 1.84 ได้แยกผลการตรวจของแต่ละเดือน (ตารางที่ 1) พบว่าในเดือนสิงหาคมมีอัตราสูงที่สุดคือพบ 10 คนจากผู้มาฝากครรภ์ 172 คน คิดเป็นร้อยละ 5.81 และพบน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์คือพบ 1 คนจากผู้มาฝากครรภ์ 181 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55

จำแนกหญิงติดเชื้อเอดส์ที่มาฝากครรภ์ตามกลุ่มอายุ (ตารางที่ 2) พบถึงร้อยละ 74.36 ในหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี โดยเฉพาะในช่วงอายุ 20-25 ปี มีถึงร้อยละ 64.10 พบน้อยที่สุดในกลุ่มอายุมากกว่า 25 ปี อายุที่พบน้อยที่สุดคือ 16 ปี และอายุมากที่สุดคือ 34 ปี

เมื่อจำแนกการติดเชื้อเอดส์ของหญิงที่มาฝากครรภ์ตามกลุ่มอาชีพ พบกลุ่มอาชีพรับจ้างมากที่สุด คือ พบ 25 คนใน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 64.11 รองลงมาคืออาชีพแม่บ้านพบ 10 คนคิดเป็นร้อยละ 25.64 ส่วนอาชีพค้าขายและประมงพบอาชีพละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56

(ตารางที่ 3)

การจำแนกตามที่อยู่อาศัย พบการติดเชื้อเอดส์ ส่วนใหญ่ในหญิงที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองถึง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนอำเภออัมพวาและอำเภอบางคนที พบเท่ากันคือ 3 คน (ร้อยละ 7.69) ในเขตจังหวัดอื่น ๆ พบถึง 7 คน (ร้อยละ 17.95) (ตารางที่ 4)

เกี่ยวกับประวัติทางสูติกรรม จำแนกตามจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ (gavida) พบครรภ์แรกร้อยละ 46.15 และพบในครรภ์ที่ 2 ร้อยละ 41.03 จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ที่พบสูงสุด คือ ครรภ์ที่ 6 (ตารางที่ 5)

การกระจายการติดเชื้อเอดส์ในหญิงที่มาฝากครรภ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จะเรียนชั้นประถม

ศึกษาคือพบถึง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 ไม่ได้รับการศึกษาพบ 6 คน (ร้อยละ 15.39) ระดับมัธยมศึกษาพบเพียง 3 คน (ร้อยละ 7.69) แต่ไม่พบในผู้มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา (ตารางที่ 6)

สำหรับอายุครรภ์เมื่อคลอดและน้ำหนักทารกแรกคลอด ในผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มาฝากครรภ์ในช่วงเวลาดังกล่าว และได้คลอดที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้ามีทั้งสิ้น 21 ราย มี 15 ราย (ร้อยละ 71.43) ที่มีน้ำหนักทารกแรกคลอดมากกว่า 2,500 กรัม และส่วนใหญ่จะเป็นการคลอดครรภ์ครบกำหนด ที่พบคลอดก่อนกำหนด (น้อยกว่า 37 สัปดาห์) มีเพียง 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.09

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ติดเชื้อเอดส์ ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ตั้งแต่ วันที่ 1 พ.ย. 38 - 31 ต.ค. 39

เดือน-ปี	จำนวนที่ตรวจ (คน)	จำนวนที่พบ (คน)	ร้อยละ
พ.ย. 38	157	4	2.55
ธ.ค. 38	169	2	1.18
ม.ค. 39	193	3	1.55
ก.พ. 39	181	1	0.55
มี.ค. 39	197	5	2.54
เม.ย. 39	199	2	1.01
พ.ค. 39	179	2	1.12
มิ.ย. 39	163	4	2.45
ก.ค. 39	172	1	0.58
ส.ค. 39	172	10	5.81
ก.ย. 39	160	4	2.50
ต.ค. 39	176	1	0.57
รวม	2,118	39	1.84

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มาฝากครรภ์ จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ (ปี)	จำนวนที่พบ (คน)	ร้อยละ
< 20	4	10.26
20 - 25	25	64.10
> 25	10	25.64
รวม	39	100

ตารางที่ 3 แสดงการกระจายการติดเชื้อเอดส์ในหญิงที่มาฝากครรภ์ จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวนที่พบ (คน)	ร้อยละ
รับจ้าง	25	64.11
ทำสวน	2	5.13
แม่บ้าน	10	25.64
ค้าขาย	1	2.56
ประมง	1	2.56
รวม	39	100

ตารางที่ 4 แสดงการกระจายการติดเชื้อเอดส์ในหญิงที่มาฝากครรภ์ จำแนกตามที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัย	จำนวนที่พบ (คน)	ร้อยละ
สมุทรสงคราม		
อ. อัมพวา	3	7.69
อ. บางคนที	3	7.69
อ. เมือง	26	66.67
จังหวัดอื่น ๆ	7	17.95
รวม	39	100

ตารางที่ 5 แสดงการกระจายการติดเชื้อเอดส์ในหญิงที่มาฝากครรภ์ จำแนกตามจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์

ลำดับครรภ์ที่	จำนวนที่พบ (คน)	ร้อยละ
1	18	46.15
2	16	41.03
3	4	10.26
> 3	1	2.56
รวม	39	100

ตารางที่ 6 แสดงการกระจายการติดเชื้อเอดส์ในหญิงที่มาฝากครรภ์ จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนที่พบ (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	6	15.39
ประถมศึกษา	30	76.92
มัธยมศึกษา	3	7.69
สูงกว่ามัธยมศึกษา	0	0
รวม	39	100

วิจารณ์

จากรายงานการเฝ้าระวังโรคของกองระบาดวิทยา พบว่ามีหญิงติดเชื้อเอดส์ที่มารับการฝากครรภ์ที่จังหวัดสมุทรสงครามในเดือนมิถุนายน 2538 ถึงร้อยละ 4.05³ ข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการสุ่มตรวจหญิงที่มาฝากครรภ์เป็นเวลา 1 เดือน ซึ่งพบว่าสูงกว่ารายงานของกองระบาดวิทยาที่รายงานไว้ในปี 2538 ถึงอัตราการติดเชื้อในหญิงตั้งครรภ์ทั่วประเทศ เท่ากับร้อยละ 2.29 โดยพบว่าภาคเหนือและภาคกลางมีการติดเชื้อรุนแรงเท่ากันคือร้อยละ 2.81 รองลงมาคือภาคใต้ร้อยละ 1.8 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบน้อยที่สุดคือร้อยละ 1.5¹

จากการศึกษานี้พบว่าอัตราการติดเชื้อเอดส์ในหญิงตั้งครรภ์ที่มาตรวจที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าในช่วงเวลา 1 ปี (1 พ.ย. 38 - 31 ต.ค. 39) เท่ากับร้อยละ 1.84 ซึ่งต่ำกว่าอัตราการติดเชื้อของหญิงตั้งครรภ์ทั่วประเทศ ซึ่งสูงถึงร้อยละ 2.29¹

จากจำนวนผู้ป่วยทั้งสิ้นที่มาคลอดที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าในช่วงเวลาเดียวกัน เท่ากับ 2,067 คน เป็นผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า จำนวน 37 คน ไม่มาฝากครรภ์ 3 คน รวมหญิงติดเชื้อเอดส์ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลทั้งสิ้น 40 คน คิดเป็นร้อยละ 1.94 ซึ่งสูงกว่าการติดเชื้อเอดส์ของ

หญิงที่มาฝากครรภ์เล็กน้อย (ร้อยละ 1.84)

การศึกษานี้ยังพบว่าหญิงฝากครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์ส่วนใหญ่จะพบอายุน้อยกว่า 25 ปี ซึ่งพบถึงร้อยละ 74.36 และพบมากในครรภ์แรกถึงร้อยละ 46.15 เช่นเดียวกับรายงานของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์^{6,7} ซึ่งบ่งว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุน้อยและตั้งครรภ์แรกมีโอกาสติดเชื้อได้มากกว่าหญิงอายุมาก และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นปัญหาในการแพร่กระจายโรคต่อไป เนื่องจากหญิงกลุ่มนี้มีความดีในการมีเพศสัมพันธ์สูง บางรายแต่งงานและมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเพียงแค่ 16 ปี

ที่น่าสังเกตคือไม่พบในอาชีพรับราชการเลย แต่พบในอาชีพรับจ้างสูงถึงร้อยละ 64.11 ซึ่งต่างจากรายงานของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ซึ่งพบมากในอาชีพเกษตรกรรมสูงถึงร้อยละ 64.6 แต่พบอาชีพรับจ้างเพียงร้อยละ 13.7⁷ การที่พบในกลุ่มอาชีพรับจ้างสูงอาจเป็นเพราะจังหวัดสมุทรสงครามมีแรงงานต่างชาติที่เป็นมอญ พม่า และกะเหรี่ยง มาฝากครรภ์และคลอดที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าซึ่งพบได้เสมอ ๆ

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นเพียงจังหวัดเล็ก มีเพียง 3 อำเภอ โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง การศึกษานี้จึงพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์อยู่ในอำเภอเมืองมากกว่าในอำเภออื่น สำหรับหญิงติดเชื้อเอดส์ที่มาจากจังหวัดอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่าผู้ติดเชื้อเคยทราบผลการตรวจเลือดจากที่อื่นในจังหวัดใกล้เคียง เช่น สมุทรสาคร ราชบุรี และ สุพรรณบุรี มาก่อน แล้วย้ายมาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าเพื่อปิดบังผลเลือดแก่ญาติและผู้ใกล้ชิด และพบว่าหญิงติดเชื้อเอดส์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ไม่ได้มาคลอดที่โรงพยาบาลนี้มีไม่ต่ำกว่า 4 ราย หรือมากกว่าร้อยละ 10.26

ส่วนใหญ่พบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อยเพียงแค่ชั้นประถมศึกษา ถ้ารวมกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาด้วย จะพบสูงถึงร้อยละ 92.31 สำหรับกลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นแรงงานต่างชาติที่อพยพ

เข้ามาทำงานในประเทศไทย ไม่พบหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีการติดตามข่าวสารและหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และนำมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันโรคเอดส์ได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

จากจำนวนหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์ที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า 39 คน มาคลอดเพียง 21 คน (ร้อยละ 53.85) เนื่องจากการศึกษาในกลุ่มหญิงฝากครรภ์ซึ่งบางรายอาจยังไม่ครบกำหนดคลอด และบางรายอาจไปคลอดที่สถานบริการสาธารณสุขอื่น ๆ สำหรับการคลอดส่วนใหญ่ เป็นการคลอดปกติและมีน้ำหนักทารกแรกคลอดสูงกว่า 2,500 กรัม และไม่พบว่ามีทารกตายในครรภ์ ซึ่งต่างจากรายงานของ นายแพทย์อดิศักดิ์ จินตนาดีกร ซึ่งพบว่าหญิงตั้งครรภ์ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลตากสินในช่วง 3 ปีมีทารกตายในครรภ์ถึง 3 ราย⁸

สรุป

จากการศึกษาพบอัตราการติดเชื้อเอดส์ในหญิงตั้งครรภ์ ของโรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้าในระยะเวลา 1 ปีเท่ากับร้อยละ 1.84 ซึ่งต่ำกว่าอัตราการติดเชื้อของภาคกลาง (ร้อยละ 2.7)³ พบมากในผู้ที่มีอายุน้อยครรภ์แรก และมีการศึกษาน้อย เคยมีรายงานว่า การติดเชื้อเอดส์ในหญิงตั้งครรภ์มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี⁶⁻⁹ เพราะฉะนั้นการค้นหานหญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอดส์จึงมีความจำเป็นมาก เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางลดอัตราการติดเชื้อ การป้องกันการแพร่กระจายของโรค และที่สำคัญที่สุดคือใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรการเพื่อลดจำนวนทารกที่ติดเชื้อเอดส์จากมารดาลงให้มากที่สุด โดยการสนับสนุนให้มีการตรวจเลือดหา anti HIV ในหญิงก่อนแต่งงานและก่อนมีบุตร การงดให้นมมารดาที่ติดเชื้อเอดส์ และการให้ยาต้านไวรัสเอดส์ในมารดาขณะตั้งครรภ์ ร่วมกับการให้ยาต้านไวรัสขนาดสูงทางหลอดเลือดขณะใกล้คลอด การให้ทารกที่คลอดจากแม่ที่ติดเชื้อเอดส์รับประทานยา

ต้านไวรัสเอดส์หลังคลอด ทำให้อัตราการติดเชื้อของทารก ลดลง^{10,11} ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขก็มีนโยบายที่จะนำยานี้ มาศึกษาและใช้ให้กว้างขวางต่อไปในอนาคตเพื่อลดการ แพร่กระจายของโรคต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กองระบาดวิทยา. สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ถึงวันที่ 30 กันยายน 2539. รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำ สัปดาห์ 2539 ; 27(9s): 114-24.
2. เสาวภาคย์ สุภณิตย์. การติดเชื้อเอดส์จากแม่สู่ลูก. การสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร 2536 ; 167-70.
3. กองระบาดวิทยา. ผลการสำรวจหาอัตราความชุก ของการติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทย. รายงานการเฝ้า ระวังโรคประจำสัปดาห์ 2538 ; 26(13s) : 157-70.
4. Chaisri U, Sirivichayakul S, Phanuphak P. Comparison of the sensitivity of various anti-HIV tests in early seroconversion sera. Asian Pac J Allergy Immunol 1991 ; 9 : 95-100.
5. Lilie PN, Van der Poel CL, Reesink HW. Efficacy of the latest generation of antibody assays for the early detection of HIV 1 and 2 infection. Vox Sang 1989 ; 56 : 59-61.
6. สมบูรณ์ศักดิ์ ญาณไพศาล. แนวโน้มและปัจจัยที่ สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอดส์ในสตรีตั้งครรภ์ที่มารับ บริการฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลเชียงรายประชา- นุเคราะห์. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2536 ; 2(3) : 187-92.
7. สมบูรณ์ศักดิ์ ญาณไพศาล. อุบัติการณ์การติดเชื้อ HIV ในมารดาที่คลอดบุตร ณ โรงพยาบาลเชียงราย ประชาณุเคราะห์ พ.ศ. 2532-2535. วารสารกระทรวง สาธารณสุข 2537 ; 13(4-6) : 118-28.
8. อติศักดิ์ จินตนาดิกล. ผู้ป่วยคลอดที่มีผลเลือดเอชไอวี บวกในโรงพยาบาลตากสิน. นิตยสารโรงพยาบาลกลาง 2537 ; 31(3) : 135-42.
9. นิภา ธนภัทร. แนวโน้มและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการติดเชื้อ HIV ในสตรีตั้งครรภ์ที่มาใช้บริการ ฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลชุมพร ระหว่างปี พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2538. วารสารวิชาการแพทย์เขต 11 2538 ; 9(3) : 15-25.
10. กองโรคเอดส์. แนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อ เอดส์ในโรงพยาบาลชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2539 : 49-53.
11. Cornor EM, Sperling RS, Gelber R, Kiselev P, Scott G, OSullivan MJ, VanDyke R. Reduction of maternal- infant transmission of human immuno deficiency virus type 1 with zidovudine treatment. N Engl J Med 1994 ; 331(18) : 1173-80.